

Jogszabálysértő közmű

A víziközmű-beruházások finanszírozásánál halmozottan elkövetett jogszabálysértések és szabálytalanságok miatt kilenc polgármester és nyolc jegyző felelősségét állapította meg az Állami Számvevőszék (ÁSZ). Az ellenőrzött önkormányzatok összesen 620 millió forint jogtalan közműfejlesztési támogatást vettek igénybe 2004-ben. Az ÁSZ jelentéséből kiderül: a támogatások elvonása a folyamatban lévő beruházások leállítását, s végső esetben önkormányzati csődöket is maga után vonhat.

A csatornaberuházás-konstrukció kapcsán jogtalan gazdasági előny megszerzése miatt - ismeretlen tettes ellen - már a számvevők vizsgálatának befejezése előtt nyomozást kezdett a Nemzeti Nyomozó Iroda.

Az önkormányzati feladatok ellátásába az önkormányzatok államháztartáson belüli, illetve kívüli szereplőket vonhatnak be, ezeknek működési és felhalmozási célú pénzeszközöket adhatnak át. Az államháztartáson kívülre átadott pénzeszközök céljainak vizsgálatakor az Állami Számvevőszék megállapította: a pénzügyi adatok alakulását elsősorban víziközmű-beruházásokhoz kapcsolódó önkormányzati bevételek és kiadások befolyásolták.

A non-profit szervezetek átadott fejlesztési célú pénzeszközök többségükben önkormányzati beruházások megvalósításához kapcsolódó alapítványi támogatások voltak. Az alapítványokat az önkormányzatok azért támogatták, hogy az önkormányzat szennyvízberuházásában érintett magánszemélyeknek az érdekeltségi hozzájárulás megfizetéséhez támogatást nyújtson. Az alapítványi támogatás forrásait az önkormányzatok úgy teremtették meg, hogy saját közigazgatási területüket bérbe adták a beruházást megvalósító vállalkozónak, akit – szerzői jogi védelem alatt álló beruházáslebonyolítási rendszer alkalmazására hivatkozva – hirdetmény közzététele nélküli, tárgyalásos közbeszerzési eljárás keretében választottak ki.

A kapott alapítványi támogatást a magánszemélyeknek ténylegesen nem fizették ki, mert az alapítvány azt közvetlenül a víziközmű társulathoz utalta. A magánszemélyek nevében az önkormányzatok – a hatályos kormányrendeleti előírások ellenére – az alapítványi támogatásra is megigényelték a magánszemélyeket megillető 15 százalékos közműfejlesztési támogatást. A Magyar Államkincstár által kiutalt közműfejlesztési támogatást a jegyzők a magánszemélyeknek nem fizették ki, mivel azt a magánszemélyek, már a víziközmű társulathoz csatlakozással egyidőben – a jogszabályi tiltás ellenére –, az őket támogató alapítványnak közcélú adományként felajánlották.

A társulathoz csatlakozó magánszemélyek döntő többsége úgy vállalta a társulatnak járó érdekeltségi hozzájárulás megfizetését, hogy lakás-előtakarékossági szerződést kötött, melynek lejáratkori összegét a víziközmű társulatra engedményezte. A víziközmű-társulatok a számlájukra befizetett pénz egy részét a magánszemélyek lakás-takarékpénztári egyéni számláin megtakarításként helyezték el annak érdekében, hogy a magánszemélyeket megillető további költségvetési támogatást is megszerezzék. A lakás-elő-

takarékossági betét után 30 százalékos állami támogatás jár.

A vizsgált önkormányzatok 81 százaléka a különféle közműberuházások megvalósítása érdekében azonos beruházás-finanszírozási módszert alkalmazott. Az ÖKOTÁM 2000 rendszer minimálisra, 2,5-5 százalékosra csökkentette a beruházásokhoz kapcsolódó lakossági forrásbevonást, s az önkormányzatok a beruházás megvalósításához saját erő biztosításával szinte egyáltalán nem járultak hozzá. A források a minimális lakossági hozzájáruláson túl szinte kizárólag állami pénzeszközökből származnak. A kidolgozott, a hitelintézetek és lakás-takarékpénztárak által is támogatott beruházás-finanszírozási konstrukció a kapcsolódó állami támogatások maximális mértékű igénybe vételét célozta meg.

A Magyar Állam közkiadásait kedvezőtlenül érinti, hogy ezeknél a beruházásoknál az állami támogatásokat halmozottan veszik igénybe. Az alkalmazott módszerrel elnyújtják a támogatások igényvételének idejét, ugyanakkor a beruházásokat lényegesen drágábban valósítják meg, mint amit a kivitelezés műszaki tartalma ténylegesen indokolna. Mindemellett pedig a lebonyolításban részt vevő gazdálkodó szervek - pénzin-

Beruházások

tézetek, fővállalkozók, lakástakarékpénztárak, alapítványok, és egyéb külső szervezetek, „szakértő” cégek – olyan hasznot realizálnak, amelynek közel 95 százalékát hosszú távra elnyújtva végső soron az állam finanszírozza meg. A központi költségvetést kár éri az önkormányzati bevételekkel megalapozatlanul megnövelt beruházási összköltség miatt, mivel a magánszemélyeket megillető állami támogatásokat a beruházási összköltség alapján határozzák meg. Az önkormányzatok – állami támogatás igénybevételével – megvalósuló fejlesztései esetén a

kivitelezési díjak magasán tartására ösztönzően hat, hogy az összes állami támogatás igénybevételének a beruházási összköltség az alapja, ennek százalékos mértékében határozzák meg.

A víziközmű beruházások forrásainak megteremtése érdekében állami kamattámogatású hitelt vettek fel a társulatok. Ezeknél a hiteleknél a jogszabály megengedi, hogy a hiteltörlesztést csak 54 hónapos türelmi időt követően kelljen megkezdeni. Ez a rendelkezés lehetővé tette, hogy az érdekeltektől havonta folyamatosan érkező bevételeket a víziközmű társulatok betétként

elhelyezzék, ahelyett, hogy azt a felvett hitel tőkekötelezettségének csökkentésére fordították volna. Az alkalmazott finanszírozási konstrukcióban a társulatokat alig terhelte hitelkamat. Az indokolatlan mértékű önkormányzati bevétellel megemelt beruházási költséghez felvett állami kamattámogatott hitel kamatának 70 százaléka a hitel futamidejének végéig terheli a központi költségvetést, mivel a megkötött hitelszerződések alapján hiteltőke törlesztés csak a futamidő végén egy összegben történik.

Az ellenőrzött önkormányzatoknál 2004. évre vonatkozóan 620,1 millió forint jogtalan közműfejlesztési támogatás igénybevételét állapította meg az ÁSZ. A jogtalanul igénybevett támogatások elvonása a beruházásokban érintett önkormányzatoknál

a folyamatban lévő beruházások leállítását, a hitelszerződések felmondását, az önkormányzati kezességgel vállalt kötelezettségek megjelenését, s akár önkormányzati csődök bekövetkezését is maga után vonhatja. A jogtalanul igénybevett támogatások elvonásának további pénzügyi kockázatait az Országgyűlésnek a zárszámadási törvény elfogadásakor indokolt mérlegelnie. A helyszíni vizsgálatok alapján a halmozottan elkövetett jogsértések és szabálytalanságok miatt a helyi önkormányzatoknál 9 polgármester, 8 jegyző (körjegyző) felelősségét állapították meg a számvevők.

(Á. K.)

Az Állami Számvevőszék jelentését teljes terjedelmében a <http://www.asz.hu> honlapon olvashatják

Vitatják az államot ért kárt

Az ÖKOTAM-moddal kapcsolatban félrevezető és megalapozatlan állítások jelentek meg - jelentette ki Váci Gyula, az ÖKOTAM alapítvány egyik létrehozója. Véleménye szerint különbséget kellene tenni a jogszabályokban biztosított támogatások maximális igénybevétele és a jogszabályellenesen igénybevett támogatások között.

Elmondta: az általuk alkalmazott módszerrel jóval kevesebb állami támogatás igénybevételével valósulnak meg a beruházások. A rendszer működése nem okoz az állam számára több éven keresztül többletterheket, éppen ellenkezőleg, a nominális értéken is kisebb teher elnyújtva,

több költségvetési évet terhelve jelenik meg, úgy, hogy a beruházást a banktőke finanszírozza.

AZ ÖKOTÁM rendszerben történő beruházások közbeszerzési eljárás keretében valósulnak meg, ahol a kiírás meghatározó eleme az ajánlati ár. A beruházások összköltségének meghatározásakor a belügyi tárca által meghatározott fajlagos, normatív áraból indulnak ki. A címzett és a céltámogatásos rendszerben a beruházási költségek 90-95 százalékát fizeti a költségvetés. Az ÖKOTÁM rendszerben egyharmadát, s ennek 50 százalékát időben elnyújtva. A beruházás banki tőkéből valósul meg, és az állam csak a hitel visszafizetése során, más

jogcímeiken nyújtott támogatásaival vesz részt.

Az önkormányzatoknak egyértelműen kedvező a modell, mert önerő nélkül is el tudják indítani csatorna-beruházásaikat. A beruházás megvalósításához szükséges lakossági terhek könnyítésére az ÖKOTÁM kiemelten közhasznú alapítvány támogatást nyújt. Az érintett települések nem vettek igénybe jogtalanul állami támogatást. A magánszemélyek közműfejlesztési támogatásról szóló kormányrendelet a támogatás igénylését egyértelműen a hozzájárulás tényleges megfizetéséhez, és nem pedig annak felhasználásához köti. Ténylegesen megfizetettnek azon összegeket tekinthetik, amelyek ilyen jogcímen a társulat számlájára ténylegesen beérkeznek, vagyis az igénylés jogszerűen történik.